

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trislopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Izreki in misli.

Vera je višja oblika ljubezni.

Ljubezen je najlepši izraz naše duše.

Ljubezen! To je ravno, česar pogrešamo v vsakdanjem življenju. Zastonj jo iščeš ravno pri onih, ki trdijo po listih in shodih o sebi, da branijo — vero.

Izveličanje v nas samih! O tem pravi Channing: »Vprašajte kristjane, kaj je ono največje zlo, katerega je Kristus človeštvo odrešil, in večina odgovori: pekel, večni ogenj, večna kazen v posmrtnem življenju. Mislijo si torej, da je izveličanje stvar, katero more kdo drugi za nas izvršiti. Besedica »pekel«, katero najdemo tako redko-kje v sv. pismu, je povzročila vsled lažnjivih razlagalcev krščanstva mnogo hudega. Ljudje se boje zunanjega pekla, toda v resnici pa nosijo v svojem srcu pekel, katerega bi se morali bolj bati. Odrešenje, ki je človeku potrebno, tisto, ki prinaša človeku izveličanje, je odrešenje pred zlom v lastni duši. Biti odrešen, izveličan, pomeni v višjem smislu dvigniti upognjenega duha, ozdraviti bolno dušo, vrniti ji svobodo premišljevanja, vesti in ljubezni. To je izveličanje, za katero je Kristus umrl.«

Krvavi ples na Balkanu.

Pretečeni teden.

Tudi pretečeni teden ni bil brez-uspešen za jugoslovansko orožje, čeprav se lahko reče, da se vojna počasi že nagiblje h koncu. Skader si sicer še vedno drži, vendar ne samo s pomočjo turške obrambe, temveč zlasti radi tega, ker je slabo vreme Črnogorce zadrževalo, da se skoro niso mogli ganiti. Ko je izginil sneg, so prišle povodnji. Ponokod so zastala živila po cele dni. Vendar so pa med tem že spravili pred mesto težke oblegavalne topove in one srbske oddelke, ki so se podali proti zahodu k morju.

Srbsko Primorje.

Veliko trušča in hrušča delajo nemški hujšakači pri nas, češ, da Srbi ne smejo do

morja na albanski obali, tako baje zahtevajo gospodarske koristi Avstrije. Pa kmalu smo jo dobili po zobeh: zastopniki avstrijske industrije in kmetije, po navadi raznega naziranja, so se to pot soglasno izrekli in protestirali proti temu, da bi se pod krinko teh koristi hujšalo na vojno proti Srbiji. Če ta dobi obrežje viz-avi Italiji, bo to za naše tovarne celo boljše, ker bomo neodvisni od madžarskih železnic in ker bo prevoz iz Trsta po morju cenejši. Tudi za nas kmete bo to boljše: če dobe Srbi tam pristanišče, dobe oddih za svoj, v prvi vrsti kmečki izvoz, proti Italiji, da ne bodo navezani na naš trg ter ne bodo vplivali na cene naših kmečkih pridelkov. Kakor prihajajo poročila, srbska vojska že gre ob obali južno proti Draču.

Bitolj, srbska slava — turška sramota.

Poročali smo, da se je glavni del pri Kumanovem pobite turške vojske umaknil na zahod proti Albaniji. Vsi ti potočki in toki beguncev ter Albancev so se združili v Bitolju. Proti mestu so že marširali od juga Grki. Toda še predno so ti prispeli na lice mesta, je že srbska vojska prihitela in izbojevala sijajno zmago. Turkov je bilo 70 do 80 tisoč. Bojna črta je bila dolga 50 kilometrov. Srbi so Turke tako ljuto napadli, da so jih od treh strani obkolili in stisnili v Bitolj. Boji so trajali 4 dni in je bilo na obeh straneh baje 20.000 mrtvih. Le eni diviziji Turkov se je posrečilo, da je ušla še bolj globoko v Albanijo. Vse stalo so pa Srbi ujeli. Ujeli so turškega vojskovodjo, štiri paše, 52.000 vojakov in zaplenili 100.000 pušk, 82 vagonov municije, 18 vagonov živil in vse topove, kar se jih je Turkom posrečilo rešiti izpred Kumanovega, vrednost vojnega plena cenijo na 50 milijonov kron.

Pred vrati Carigrada.

Na obrambni črti Čataldže so trajali krvavi boji med Turki in Bolgari 5 dni. Iz Carigrada so se začele širiti vesti o sijajnih turških zmagah, toda tem turškim poročilom že nihče več ne verjame. Bolgari po svoji navadi niso pustili nič poročil

z bojišča. V kolikor se je moglo dosedaj zvedeti, so zavzeli Bolgari prvo vrsto turških utrd in začeli obstreljevati glavne turške utrde. Njih topovi so nesli celo do turških rezerv. V Carigrad se je slišalo grmenje topov in sicer po 120 strelav na minuto.

Kolera.

Med tem so dobili Bolgari krepkega zaveznika, kolero, ki tako hudo divja med Turki, da je strah in groza. Na tisoče ljudi je že pobrala. Pač strahovito mora izgledati na tistem malem koščku zemlje med Črnim morjem na severu, Marmarskim na jugu, Carigradom na vzhodu in Čataldžo na zahodu. Toliko ljudi, toliko ranjencev, bolnikov, a povsod pomanjkanje postrežbe, kruha, upa na zmago. Bolezen razsaja tudi med prebivalci po vaseh, kjer je še kaj ljudi ostalo. Kakor hitro izbruhne kolera, zbeže vsi ljudje proč in prepuste bolnike svoji usodi. Kamor seže oko, je polno mrličev in »grobov«, to se pravi, čevelj na debelo zasutih mrličev.

Premirje.

Ker so Turki sprevideli, da se žalostnega konca ne da odvrniti, da se ne da skleniti miru za hrbtom Balkanske zveze niti s Srbijo posebej, niti z Bolgarijo, so poprosili za premirje 24 ur, da pokopljejo mrličje. To premirje je prvi korak za sklepanje miru z Balkansko zvezo. To premirje so Bolgari dovolili in za enkrat ustavili vojskovanje na celi črti pri Čataldži.

Srbsko-avstrijska vojna na obzorju.

Pretečene dni je bilo razmerje med Avstrijo in Srbijo tako napeto, da ni veliko manjkalo do napovedi vojne. Avstrija je zahtevala 1. da Srbija ne sme priti k Jadranskem morju, 2. da ne smejo razdeliti Srbi in Grki Albanije, temveč da mora ta postati samostojna. Glede prve točke smo že pojasnili stališče gospodarskih činitelev v Avstriji. — Tem zahtevam se je pa pridružila še ena zadeva: v Prizrenu je tamošnji avstrijski konzul Prohaska, nemški nacionalec, bil baje proti vsemu mednarodnemu pravu ustreljen. Na podlagi

teh vesti so začeli nemški listi takšno, naravnost zločinsko hujskanje za vojno, posebno krščansko socialni list »Reichspost«, da se je človeku kar gabilo. Toda zopet se je izkazalo, da doživi nem. žurnalista novo blamažo. Konzul Prohaska namreč nastopal pri osvojitvi mesta tako, da presega to pač vse meje modrosti celo našega konzula. Hujskal je baje pri vходу Srbov domačine, nevojake, da so streljali na Srbe, dal v konzulatu Arnavtom pribelžališče, odkoder so na Srbe streljali, ter jim obljubljal, da Avstrija poskrbi za rodbine padlih Arnavtov. Nato se je pred srbskim poveljnikom 13 dni skrival. Da bi ljudje v prvi razburjenosti kaj ne naredili, je dal srbski poveljnik konzulat vojaško zastražiti. — Srbska vlada je vsem grožnjam z vojno odlomila ostrino s tem, da je rekla: glede primorja in Albanije se bomo mogli meniti šele po končani vojni, v Prohaskini zadevi je pa pripustila, da pride pooblaščenec avstrijskega ministrstva, da se zadeva nepristransko preišče.

Vse je proti vojni!

Cela Avstrija zahteva tako vojno s Srbijo! tako kriče že 14 dni brezvestni nemški nacionalni in krščansko socialni hujskači. Toda ravno narobe je res. Razen vseh Slovanov so proti vojni vsi delavci in ogrski opozicionalci. Pokazalo se je več znamenj, ki so pomenila za našo vlado mrzel obkladek. Izkazalo se je predvsem, da nista naši zaveznici, Italija in Nemčija, tako hudo za nas vneti, da bi šli z nami vred v boj proti Srbiji, oziroma Balkanski zvezi. Ta ima sedaj na razpolago 700.000 bajonetov. Ko organizira osvojene kraje, jih bo 1.200.000 mož. Razven tega pa ravno poročajo iz Italije o velikanskih demonstracijah proti vladi, češ, da še preveč drži z Avstrijo. — Ko se je vozilo več kot 1000 Bolgarov čez Češko iz Amerike domov na vojno, so prebivalci v Podjebrahidih udrli na postajo in priredili velike demonstracije, da izrazijo svoje simpatije do balkanskih bratov. Ravnotako je bilo v Melniku celo mesto pokonci, da so bolgarske prostovoljce pogostili. — V Šibeniku in Sapljetu v Dalmaciji je demonstriralo iz istega namena celo mesto z občinskima odboroma in županom vred. Vlada je zato razpustila občinska sveta, pa župana nista hotela komisarju izročiti občinske uprave, temveč sta se umaknila šele obo-roženi sili. — Bosenski srbski poslanci v Sarajevu so po poročilih listov podali sledečo izjavo:

»Povodom konflikta monarhije s Srbijo zaradi izhoda Srbije na obal Jadranskega morja, so podali Srbi bosanskega sabora sledečo izjavo: Brezprimerne žrtve in sijajne zmage srbske armade in visoko kulturno in državno življenje Srbije upravičujejo popolnoma, da Srbija zopet zasede stare srbske pokrajine, ki se raztezajo do obali Jadranskega morja. Stališče monarhije, ki se zavzema za nekultivirane Albance kljub temu, da ne priznava Jugoslovanom v lastni deželi njih pravic in skuša Srbom prepovedati uživanje svojih sijajnih zmag, vzbuja največje ogorčenje v vseh slojih srbskega naroda v Bosni. S tem, da izrekajo srbski člani bosanskega sabora svojim bratom v Srbiji in Črni gori svoja bratska čustva, izpolnjujejo samo svojo najsvetejšo dolžnost. — V Pragi so priredili jugoslovanski vseučiliščniki protestni shod proti tej hujskajoči, neprevidni politiki in poslali ministru za zunanje zadeve Berchtoldu takole brzojavko:

»Nj. ekscelenci grofu Berchtoldu, ministru zunanjih zadev na Dunaju. Hrvaško-srbska-slovenska akademična mladina v Pragi, zbrana dne 17. novembra t. l. na svojem shodu smatra Vaše stališče, da se nekulturna in necivilizovana Albanija proglašajo za avtonomno in ustavno državo, kot ironijo in krvavo žalitev našega naroda, ki v državi, kateri izvolite biti Vi na čelu, ne uživa nikake avtonomije, niti svobode, ampak je naopak s pomočjo Vašega sodelovanja brezprimerno tlačjen in preganjan. Iz tega razloga smatra Vaše stališče, ki je zmožno potencirati upravičeni gnjev in nezadovoljnost naših širokih narodnih mas, za neiskreno in iluzorno. — Vane Radej, predsednik shoda jugoslov. akad. mladine.«

Sedaj pa primerjajmo te pojave ter dejstvo, da je že iz prvega strahu pred vojno, kot poroča »Edinost«, v Pulji pobegnilo 50 mornarjev, z dejstvom, da prihaja iz Amerike na tisoče ubogih Črnogorcev in Bolgarov prostovoljcev, ne da bi bili klicani, v domovino, da gredejo za njo v boj, primerimo z uspehi Balkanske zveze, katerih podlaga je narodno navdušenje za vojno, potem bo pač vsakemu slepcu jasno, kaka strahovita nesreča bi bila za našo domovino, za našo državo, če bi se spustila v boj tam, kjer se da s prijateljsko in pametno politiko doseči vse, kar potrebujemo.

Slovan gre na dan!

Pomena balkanskih zmag se danes mi še prav ne zavedamo ne. Le pomislite, že sedaj hočejo Nemci, naj vsi Nemci v naši državi sklenejo zvezo, da se skupno upro naraščajočemu Slovanstvu; v Budapešti so se nemški in madžarski poslanci posvetovali za skupno postopanje proti nam Slovanom. Hočejo pridobiti tudi Romune. Romunija bo pa pač tako pametna, da bo gledala na svoje koristi in da se priklopi Balkanski zvezi. Kako bomo odgovorili mi Slovani na te načrte? Tudi z organizacijo. Zlasti mi kmetje, ki tvorimo s svojo zdravo krvjo in pametno preudarnostjo podlago za slovansko žilavost, si porečemo čisto kratko in jasno: naš program:

Zveza slovanskih kmetov!

Hujskanje lahkomišelnih ali špekulantskih ljudi na vojno, ljudi, ki še nikoli niso skusili, kaj se pravi res trdo delati, jesti kruh v potu svojega obraza, nam ka-

že, kako nujno potrebno je, da dobimo, mi kmetje, v človeški družbi več besede. Človek, ki pobaše tiste svoje tisočake vsak čas lahko v žep in jo pobriše po železnici ali čez morje, lahko hujska na vojno. Kaj drugega je vojna za kmeta. Kmet ne more djati živine, poslopja, polja v kufer in bežati pred kanoni. Zato je najvažnejša naloga probujajočega se Slovanstva, da ne pozabi na kmeta in na zemljo. Organizirana kmetija pomeni zdravje, delo in trajno bodočnost. Na Balkanu zmaga bajonet le zato, ker je v rokah kmeta, ki je prešinjjen globoke ljubezni do slovanske grude, katero gre rešit iz rok pijavk!

Bratom na pomoč!

Slovinci smo dejansko izkazali zavest skupnosti z jugoslovanskim kmetom-junakom. Že 35.000 kron je nabral ljubljanski odbor za nabiranje prispevkov. Prispevke pošiljajte na naslov: Odbor za Rdeči križ balkanskih držav v Ljubljani.

Dva slovenska zdravnik sta tudi že na Bolgarskem in sicer v mestecu Vratech blizu glavnega mesta Sredca ali Sofije.

Bitka pri Lile Burgasu.

(Dalje.)

Umikanje turške armade.

Vojaki so se začeli samovoljno umikati. Vsled lakote se niso mogli bojevati naprej. Abdulah jih je skušal s konjenico zadržati, konjenica pa se je pridružila drugim vojakom. Tedaj, ko je izprevidel Abdulah brezupnost odpora levega krila, je dal povelje k umikanju. On sam, brez plašča in čepice, je odjahal z dvema ordonancama, ter prepustil štab samemu sebi. Jahal je v Karisdirian, 16 km južno - vzhodno od dosedanjega glavnega taborišča, kjer je upal, da ustavi umikanje središča vojne črte. Toda vest, da je Abdulah zapustil bojišče, se je hitro raznesla in je vplivala katastrofalno. Ob 3. zjutraj, v četrtek, je dospela ta vest na levo krilo. Neki vojak je zakričal: »Bolgari pridejo!«; takoj je izbruhnila panika in vojaki so bežali v divjem begu.

Prizori po bitki.

Dve uri po solnčnem vzhodu so dobili Bolgari informacije o tem, kar se godi na turški strani, ter so takoj začeli z zasledovanjem. Turško umikanje se je bilo izpremenilo v divji beg. Sakizkej so Bolgari zasedli, ne da bi bil padel s turške strani tudi samo en strel v njegovo obrambo. Tren, topovi, razne potrebščine in vojni material je padel Bolgarom v roke. Moj avtomobil je prišel med umikajoče se Turke. Vojaki so me prosili za kruh, ki ga nisem imel, ranjeni, ki so me imeli zaradi znamenja na roki za zdravnik, so me prosili, naj jim zavežem rane. Imel sem nekaj obvez, toda vode nisem imel, da bi rane izpral. Kolikor sem mogel, sem pomagal ranjenim. Majhno število ambulanc, ki so jih imeli Turki, je bilo razbitih, ali brez konj, tako so se mo-

rali vleči ranjeni z odprtimi ranami na glavi ali na trebuhu naprej. Od ran je bilo 75% provzročeno od šrapnelov. Moj avtomobil se je bil zaril v blato. Sovražne baterije so prihajale bliže in bliže. Ob 12. so začele padati krogle že v moji bližini. Ob 1. so prišli zadnji vojaki. Dvanajst vojakov ni moglo spraviti mojega avtomobila z mesta, tako malo moči so že imeli. Po naporu so se kar zgrudili na tla, hoteli pa so avtomobil zažgati, da ne pride Bolgarom v roke. Tedaj sem zagledal voz, ki ga je vlekel šest volov. Hitro smo vole izpregli in vpregli pred avtomobil, ki so ga spravili zopet na pot. Sedel sem na avtomobil in se urno odpeljal.

Sreda je odločila usodo armade Abdulaha. Ta armada ni imela niti krogel, niti živeža za vojake. Primanjkovalo je tudi izvežbanih častnikov. Zadnji dan sem videl stotnije s samo dvema častnikoma. Videl sem slučaje, ko rezervisti niso vedeli, kako se nabaše Mauserjeva puška. Anatolci poznajo samo puške, ki jih je treba basati skozi cev, repetirk ne poznajo. Častniki in bolje poučeni tovariši so jim morali pripraviti puške za streljanje.

S tem, da sta bila središče in levo krilo Abdulahove armade razbita, so pustili del drugega zbora in ves tretji armadni zbor sama Bolgarom nasproti. Da reši drugi del drugega armadnega zbora, je moral izvršiti Muktar paša lok in se je mogel nato umakniti. Bolgari pa so se zagozdili med nje, toda glasom mojih zadnjih poročil, se je Muktar paša v prav dobrem redu umikal ter branil vsako ped zemlje in žrtvoval svoje ljudi, da je imel drugi del armade časa, si oddahniti in se na novo formirati proti Čorluju.

Tudi Bolgari so imeli velike izgube. Od dveh turških bataljonov, ki so bili v sredo zjutraj prišli sem, je bilo zvečer samo še 6 mož živih.

Kmetov boj s klerikalnim notarjem.

II.

Desna roka notarja Hafnerja, njegov pisar Sajovic, je bil itak pripravljen, vse storiti za svojega gospodarja. Zgodovina molči o tem, je - li notar Hafner tudi Sajovica nagovarjal, kako naj pred sodiščem govori; mogoče pa je, da bo Sajovic nekoč sam o tem izpovedal. **Resnica je, da visi danes Sajovic na suknji notarja Hafnerja in da se ga slednji ne bo izlepa otrešel.**

O tožbi po Bučarju in Globočniku zaradi žaljenja časti, kakor tudi o tožbi državnega pravdnštva glede razširjanja pamfletov, so bili vabljeni k zaslišanju notar, Sajovic in Zupančič, ki je posil pošto.

Notar je valil od sebe vsako krivdo; Sajovic se je pričanju pri okrajnem sodi-

šču v Kostanjevici odpovedal, ker se je poslužil zakona, ki dovoljuje uslužbencem, odreči se pričevanju proti svojemu gospodarju; Urban Zupančič pa je izpovedal, **da mu o celi stvari ni nič znanega, ker se ne briga, kaj nosi s pošte.**

Kostanjeviški sodnik je takoj videl, da pri tem pričevanju ni vse v redu in vseeno obsodil notarja zaradi širjenja listkov.

Notar se je zoper to razsodbo pritožil in bil nato pri okrožnem sodišču v Novem mestu oproščen, ker se je **tamkaj Sajovic ponudil za pričo** in vse nase vzel, češ, da ni imel notar s tistimi listki nič opraviti, ampak, da je vse to on sam (Sajovic) preskrbel.

Ker se Hafnerju radi kolportaže ni dokazala krivda, sta Globočnik in Bučar odstopila od svoje tiskovne tožbe proti Hafnerju zaradi žaljenja časti.

Kakor je v zadnji številki omenjeno, je Hafner pozneje tožil ženo Urbana Zupančiča, ker je ta razžalila Hafnerjevega otroka, ki jej je nagajal. Ženska je morala plačati **nad 70 kron stroškov in 10 kron kazni.**

Hafner bi bil lahko sam to tožbo zastopal, pa ni hotel, **ampak najel je odvetnika, samo, da je napravil Urbanu Zupančiču večje stroške.**

Urban je uvidel, da ga je začel notar **preganjati**, in da mu vsled tega ni več obstanka v gradu. Šel je še isto popoldne k svojemu predstojniku, takratnemu oskrbniku Ribiču in mu povedal, da ne bo več opravljal službe graščinskega vratarja in pismonoše, ker mu ni mogoče v teh razmerah v graščini ostati.

Ko ga je jel oskrbnik natančneje izpraševati, je Urban tudi povedal, **kako sta ga Sajovic in notar Hafner dne 10., 11. in 12. oktobra 1907 nagovarjala, kako naj govori pred sodnijo, pred katero je bil zaslišan o tistih pamfletih pred občinskimi volitvami.** Povedal je, kako se je izpočetka branil krivo pričati. **končno pa vendar ubogal notarja, ki mu je zadržal, da itak ne bo treba prisegati.**

Oskrbnik je napravil o celi Urbanovi izpovedbi natančen zapisnik in ga predložil gozdarskemu in graščinskemu ravnateljstvu v Gorici, ki je zapovedalo, da mora Ribič ali pa Urban ovaditi sodišču celo zadevo.

Urban je šel nato k sodniku in ovadil samega sebe zaradi krivega pričanja, notarja in Sajovica pa zaradi napeljevanja k temu.

Državno pravdnštvo je uvedlo preiskavo in končno obtožilo Urbana Zupančiča radi krivega pričevanja, notarja Hafnerja in pisarja Sajovica pa, ker sta Urbana k temu napeljala. Okrožno sodišče v Novem mestu je dne 4. avgusta 1908 obsodilo vse tri: **notarja na tri mesece, Sajovica in Urbana vsakega na 2 meseca ječe.**

Notar je bil **odstavljen od svoje službe** in je notarske posle začasno prevzel notar Rado Jereb.

Urban in Sajovic sta odsedela svojo kazen; notar pa je vsak poziv za nastop kazni prezirljivo zavrnil in se brzojavno obrnil na nekega takratnega **državnega poslanca S. L. S.**, in ta je pri pravosodnem ministru Hohenburgerju **dosegel obnovitev cele Hafnerjeve zadeve** in tudi dosegel, da se to ponovno postopanje ni vršilo v Novem mestu, marveč pri **okrožnem sodišču v Celju.**

Okrožno sodišče v Celju je notarja Hafnerja oprostilo, ker ni smatralo za dokazano, da je Hafner Urbana napeljal **dne 12. oktobra, pač pa se je uverilo o dokazu napeljevanja dne 11. oktobra, a Hafnerja zato ni obsodilo, ker državno pravdnštvo v Celju Hafnerja za dne 11. in 10. oktobra ni tožilo.**

Obenem je okrožno sodišče v Celju v razlogih za svojo razsodbo Hafnerja tako opisalo, kakor se opiše resničnega hudodelca, zmožnega za vsako nepošteno dejanje. **Ta celjska razsodba je za notarja Hafnerja huda obsodba in za njega bi bilo koristno, če bi jo bil takoj popihal v Ameriko.**

Notarsko mesto v Kostanjevici je bilo medtem že stalno zasedeno. Hafner pa je dobil notarijat, **kateroga je justični minister na pritisk klerikalnih poslancev nalašč za Hafnerja v Ljubljani ustanovil.**

Tak notarijat je dobil Hafner kot nagrado za svoje »poštenjaško« delovanje v Kostanjevici, namesto, da bi bil že na podlagi celjske razsodbe same prišel v disciplinarno preiskavo.

Ko je bil notar Hafner enkrat na gorkem in se čutil varnega, si je v Ljubljani sezidal novo hišo, baje z denarjem, ki ga je prejel od države kot odškodnino, za katero vedo nekateri povedati, da je znašala **40.000 kron.**

Toliko je bilo namreč vredno Hafnerjevo poštenje ob času, ko je zopet postal notar.

Od tega časa pa se začenja poglavje o »ubogem Urbanu«, kakor je krstil dr. Slanc Urbana Zupančiča.

Iz prejšnje številke »Slovenskega Doma« je bilo posneti da je notar Hafner poleg svoje oblastnosti tudi maščevalen.

Sedaj, ko se mu je začelo zopet dobro goditi, **se je spomnil svoje žrtve: Urbana.** Zdelo se mu je, da je Urban doslej premalo trpel, premalo sedel, ko je odsedel ječo dveh mesecev. Tožil je Urbana zaradi obrekovanja, češ, da ga je ovadil zaradi zapeljavanja h krivemu pričanju. To tožbo je Hafner bil že preje pravočasno vložil, leta 1910. pa oživil, nakar je bil »ubogi Urban« obsojen na **mesec dni zopora** in povrnitev pravnih stroškov.

Urban je zapor odsedel in plačal stroške. **Ali tudi to ni zadostovalo maščevalnosti notarja Hafnerja. Hotel je imeti od Urbana tudi denar, in sicer nič manj kakor 5000 kron.**

Ko je bil Zupančič obsojen zaradi krivega pričevanja, je pustil službo v grašči-

ni in se vrnil na posestvo svoje žene, ki bi imelo biti pozneje njegovo. To posestvo v bližini grajščine ni bilo toliko vredno, kolikor je zahteval Hafner od njega; ali notar je vseeno napravil tožbo za celi znesek, kot odškodnino za v Kostanjevici izgubljeni notarijat, ob katerega ga je baje Urban pripravil s tem, da ga je ovadil radi zapeljavanja h krivemu pričevanju. **Hafner je sicer prejel od države bogato povračilo, ali hotel je spraviti Urbana na be-raško palico.**

Urban je ugovarjal in se zvijal kakor črvič pod škornjem maščevalnosti, pa ni nič pomagalo; obsojen je bil na plačilo 5000 kron in pravnih stroškov dr. Peganu, ki je Hafnerja zastopal.

Pravdni stroški so bili že izterjani, za drugo pa bi imelo biti prodano premoženje Urbana Zupančiča in njegove žene.

Zupančičevim je pretil popolen gospodarski polom in že je mislil Urban na to, da se izseli iz svoje kajže, ter gre s trebuhom za kruhom.

Koliko trpljenja in obupa je prišlo v to družino, se razvidi iz dejstva, da je **Urbanova žena dvakrat nevarno obolela in bila v tej bolezni že previdena.**

Hafner se je nadejal, da bo Urban preklical, da ga je notar zapeljal, in v tej stiski javno izrekel, da je Hafner nedolžen. V ta namen je prišel celo kostanjeviški kaplan nad Urbana; pa ni izdalo.

Urban je kaplana napodil, kakor Kristus izkušnjavca; ostal je pri svoji besedi in javno povedal, da je dosti, če je enkrat že pričal notarju v prilog, drugič si ne mara obteževati svoje vesti.

Toda, kadar sila do vrhunca prikipi, pomoč nenadno prihi.

Hvala za to gre zastopniku »ubogega Urbana«, gospodu dr. Slancu iz Novega mesta, kateremu so se javile nove priče o tem, da je Sajovic isti dan, ko je bilo zaslivanje o tistih Hafnerjevih listkih, govoril: **»Zmaga je naša, Urban je na naši strani, sva ga že z notarjem pregovorila, da bo za nas pričal.«**

Dalje je dobil dr. Slanc od Hafnerjevih razbremenilnih prič v Celju, osobito od Matije Kožarja iz Vel Malenc in bivšega občinskega sluga Jordana iz Št. Jerneja pisma, v katerih jima notar Hafner nasvetuje, kako bodeta v Celju pričala.

Tudi o kostanjeviškem županu Kržišniku, ki je istotako v Celju za Hafnerja pričal, je prišlo na dan, da je po krivem prisegel.

Dva občana sta namreč Kržišniku javno očitala krivo prisego v Celju. To je prišlo v časopise. Klerikalna stranka je Kržišnika pozvala, da toži zaradi teh očitanih. Kržišnik je sledil pozivu in tožil. Ali, ko sta hotela toženca nastopiti dokaz resnice, je Kržišniku padlo srce v hlače, ter je takoj odstopil od tožbe, ter plačal tudi odvetnika tistih, ki jih je tožil. **S tem je sedanjí klerikalni župan v Kostanjevici pred sodiščem priznal vse, kar sta mu ta dva**

občana očitala, namreč: krivo prisego v Celju v korist notarju Hafnerju.
(Konec prihodnjic.)

Slovenija

s Kandidat S. L. S. pogorel. Po celi širni slovenski domovini so znane slovite volilne sleparije prečenske in bivši župan Vintar. Tega možaka je tudi sedaj kandidirala velekatoliška in velekristjanska S. L. S. Toda to je bilo celo tamošnjim klerikalcem odveč, čeprav ga jim je priporočal sam klerikalni drž. poslanec Jarc. Kmetje so rekli **ne**, in Vintar je sramotno pogorel; njegov nasprotnik Turk je dobil 18 glasov, Vintar pa s svojim lastnim glasom **celih 6.**

š Vinski pridelek na Sp. Štajerskem. Po dosedanjih cenitvah se bo po Sp. Štajerju kakih 250.000 hl vina pridelalo.

s Škofa so hoteli zastrupiti. Znanega dr. Mahniča, škofa na istrskih otokih, je hotel nekdo zastrupiti s tem, da mu je zastrupil mašno vino. Slučajno je bil tisto jutro nekoliko bolehen in je prosil svojega tajnika, naj namesto njega mašuje. Komaj je ta med mašo pokusil vino, ga je začel lomiti krč, da so ga morali odnesti izpred oltarja domov. Storitca še niso zasledili.

s Vozniki, še enkrat: pozor! Iz raznih krajev prihajajo vesti, da se ljudje za določbe cestnopolicijskega reda ne brigajo in da so na državnih in nezarjnih cestah ponoči in v mraku **razsvetljeni vozovi že prava izjema.** Zato pa čitamo vsak čas, da se vozovi prevračajo v jarke, da, celo v potoke in reke. Skoro noben voz nima svetilke, in karambolaže so na dnevnem redu. A tudi **kolesarji se vozijo brez luči.** Navada je tudi, da vozi več težkootovornih vozov drug za drugim. Vozniki ali na vozeh spe ter prepuščajo vprego svoji usodi, ali pa stopajo vsi skupaj poleg prvega ali zadnjega voza ter se živahno pogovarjajo. Za živino in vozove pa se ne menijo. Tudi se radi zabavajo s tem, da pokajo z biči, kriče ali pojo. Večkrat puščajo vozove brez nadzorstva sredi ceste ali ulice, sami pa popivajo po gostilnah. Deželno predsedstvo za Kranjsko je na take in enake nedostatke po naših cestah in ulicah iznova opozorilo vsa c. kr. okrajna glavarstva na Kranjskem in mestni magistrat v Ljubljani ter naročilo, da je treba določbe cestnopolicijskega reda **najstrožje izvajati.** Opozarjamo torej prevoznike, kočijaže, fijakarje in kolesarje, da mora biti brez razločka **vsak voz** (oziroma vsako kolo) **razsvetljen od večernega do jutranjega mraka,** t. j. ob času javne ulične razsvetljave in opremljen s **trpežno svetilko, ki daje svetlo belo luč.** Takisto je puščanje vozov brez nadzorstva na cesti, nagla vožnja po mestnih ulicah in pokanje z biči po cestnopolicijskem redu prepovedano ter se kaznuje z globo **od 2 do 200 K** ali z zaporom **6 ur do 14 dni.** Ker

imamo med čitatelji svojega lista tudi mnogo voznikov, jih opozarjamo na te določbe, da se izognejo neprijetnostim in škodam.

gs Kletarski tečaji. V primeru z drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki topnji. Zaradi tega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimajo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, **čisto in stanovitno** vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinorodnih dežel upešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju - vinogradniku še tako lepo grozdje, ako ne zna iz njega pripraviti tako pijačo, kakoršno se dandanes po svetu zahteva? Ravnotako je tudi za kletarje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in občinstvom, znanje umnega kletarstva, zlasti pravilnega ravnanja s posodo in z vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj zlahtne kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgnusnejša pijača! Da imajo ukaželjni priliko, se v umnem kletarstvu temeljito izučiti, priredi c. kr. vinarski nadzornik B. Skalický pri državni vzorni kleti v Rudolfovem tekom tekoče zime **več trodnevni kletarskih tečajev.** Kdor se misli katerega teh tečajev udeležiti, zglesi naj se **takoj** pri c. kr. vinarskem nadzorstvu v Rudolfovem. Ker je število udeležencev za vsak tečaj omenjeno, treba se je, komur je na stvari ležeče, čim prej zglasiti. Vsak, kdor bo v tečaj sprejet, bo o tem potom posebnega vabila vsaj en teden pred pričetkom tečaja obveščen. — **C. kr. vinarsko nadzorstvo za Kranjsko v Rudolfovem.**

o Ljubljanska okolica o

lj Št. Vid nad Ljubljano. Značilen molk. — V zadnji števil. našega lista zapisali smo blagoslovljenemu dopisniku »Domoljuba« nekaj »kroftnih« v album, nadalje smo osvetlili, kako se je pri nas volilo, povedali smo kako so čuki v Cebavovem hlevu svojega sočuka prav po katoliško okradli in še več drugih zanimivosti, ki so Šengarjevemu Tinetu tako sapo zaprle, da ne more najti niti besede v svojo obrambo. Toraj mora že vse res biti, saj je Tine po izpovedbi nekega čuka sam rekel, da kadar kako lumparijo naredimo, tedaj je najbolje, da na vse napade lepo molčimo, saj se sčasoma vse lepo pozabi. Imaš prav Tine! Le molči le, saj ti drugega tudi ne kaže!

lj Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo zvečer so tatovi vlomili v trgovino gospe Fr. Cirmanove, odtrgali v oknu omrežje in udrli v prodajalno. Sum leti zopet na čuke. Mi za danes rečemo le toliko: »Upajmo, da se posreči »roki pravice« priti zločincem na pravo sled!« Natančneje o tem bomo že še poročali.

lj **Vevče**. Gospod urednik! Prav lepo prošnjo imamo do Vas. Kot Vam je že znano, da je v vevški tovarni stavka. S to prošnjo se obračamo na slavno občinstvo za uboge trpine tovarniške gospode, da bi malo zanje darovalo; vsak dar se hvaležno sprejme. Sedaj ubogi reveži zelo trpe, ker poprej so se sprehajali po tovarni in dobro služili, približno **7 do 13 K na dan** in imeli prosto stanovanje, kurjavo in razsvetljavo in pa še, kar so z vrta potrebovali, a si niso mogli toliko prihraniti, kakor **ubogi delavec**, da bi se med stavko preživeli. Poprej gospod z rokavicami, sedaj pa strojevodja s samokolnico s premogom. Res, usmiljenja so vredni ti trpini! To so ubogi trpini, da se pošlje zanje podpora na tovarniški odbor v Vevče, ali pa direktno na tiste osebe, da ne bodo izpodjedali ubogemu trpinu potrebnega kruha.

o Dolenjske novice o

Vače. Dva meseca je minulo od taktokrat, ko je naš Majdič od hiše do hiše beračil bero. V dveh mesecih je na vso bero in nameček **pozabil**. Saj je še to pozabil, da smo mu Vačani **njivo** kupili. Tolike nehvaležnosti je samo Majdič zmožen. Zadnje nedelje je v cerkvi udrihal po nas Vačanih, ker beremo napredne časopise in premalo spoštujemo opravljive tretjerednice. Gotovo je mislil na dunajsko milostljivo mamo, ki prenaša združbe od hiše do hiše. Majdiču še povemo, da je to **naša stvar**, če gremo v cerkev. Če pa nočemo iti, je to zopet naša stvar, katera njega nič ne briga. Vse to imamo od Majdiča v zahvalo za bero in kaplansko njivo. Radovedni smo sedaj, kako bo naenkrat postal medeno sladak, **ko pride po jesensko bero in nameček**. Majdiču je na Vačah odzvonilo. Na Vačah nima več nobenega pristaša. Tudi Osoletova Francka se noče na njegovo komando priklanjati tako imenitnim marinaricam iz Bukovce. O tem pa drugič.

Vačan.

d **Vače**. V zadnjem »Domoljubu« se naši klerikalci hvalijo, kaj so dosegli. Pravijo, da so oni pripomogli, da bomo imeli zopet živinske semnje. O — le počasi! Ali veste, **kdo** je predlagal, da naj se sejmovi **opustijo**? Bolje bo, če boste posnemali svetega Janeza Nepomuka, saj vsi vemo, da tisti, ki se v »Domoljubu« prav hvali, ima pri tem toliko zaslug, kakor taterman, ki je ob semnju visel na kaplaniji.

d **Vače**. Janče: O jej, Janez, kako sem vpehan! Janez: Kje si bil? Janče: Novico prinašam. Nekdo je predlagal, da bi bil Majdič povišan. Pravijo, da zasluži medaljo. Janez: Pa menda ne bo avanziral za šintarja, ker rad pse strelja. Janče: Bo že kaj takega — pa takrat bo velika pojedna. Titus je menda obljubil, da bodo imeli tako velike klobase, kakor jih nosijo soldati na rami. Janez: O jej, kar slinse se mi cedijo, če ne bodo klobase pasje.

Janče: Lahko. — Majdič pa menda že šo-je pripravlja za priboljšek. Janez: Za medaljo bi mu bila menda najboljša pasja marka.

d **Vače**. (Klic kmeta Vačana.) Začuden smo **zadnjič** gledali, ko smo zjutraj vstali. Malo prehitro je prišel sneg, a mi ne moremo pomagati. Sedaj bo čas, ko družina ne sili iz tople hiše. Gospodar naj se pripravlja za prihodnjo pomlad. Pomisli naj pa tudi, **ali je že naročnik enega lista, ki se poteguje za nas uboge kmete?** Ali je že vsak izmed nas, ki hočemo biti samostojni, naročnik »Slovenskega Doma«? Kdor še ni, naj to stori gotovo; do novega leta, naj pošlje na naslov upravištvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani tri kro-
ne — in redno bo dobival vsak teden list. Nič strahu, tudi tisti, ki ste doslej bolj natihem brali ta list, stopite pogumno v naše vrste. Kdor se boji — vsake muhe — ni mož. Mi pa moramo biti možje, le potem bomo sami s seboj in s svojim imetjem gospodarili. Dolgi so zimski večeri — in če bomo ta čas pridno porabili, nas ne bo premagal sovražnik nepripravljene. Le tisti, ki je odločen, zmaga. In menda želite vsi, da bi zmaga ostala na naši strani.

d **Iz Cerina**. Nesreča se je zgodila pretečeni mesec pri nas. En fant je pri dekletu zaspal do sedme ure zjutraj. Mežnar ga je obzvonil, in v tistem času pridejo dekletova mati v hišo in najdejo fanta pri njej ležati. Mati primejo škorenj v roke, pa po fantovi glavi. Fant je bežal skozi okno ven, mati pa skozi vrata, pa pred njega in spet so udrihali po fantovi glavi, da je bil zelo ranjen, in dekle je bridko žalost občutilo v svojem srcu, ker je fant tepen bil s škornom po glavi. Dekle si je šlo branit fanta; z jokajočim glasom je prosila mater, naj ga pustijo namiru, a nič ni pomagala dekletova prošnja pri materi; mati so le udrihali po fantu. Fant pojde menda mater tožit za to doto, da jih sodnija pouči, da si človek ne sme sam pravice iskati, tudi s škornico ne. Ampak fant je moral priden biti, da je tako trdo zaspal!

d **Iz Prečine**. Vintar pogorel. Nič mu ni pomagalo, da ga je sam J a r c skušal postaviti na županski stolec; nič mu niso pomagali oni mostovi, katere je obljubljal Zaločanom in Ločanom; nič mu ni pomagalo, da je ljudi barval s **30.000 K** podpore, ki jo on pridobi za občino, če bo on izvoljen za župana; nič mu ni pomagalo, da je na agitaciji za županski stolec zapravil marsikateri »švelarček« za vino in šnops v svoji in po drugih gostilnah: vse to in še bogve kaj drugega, nič mu ni pomagalo: pogorel je očka Vintar. »Uboga gmajna je bila skupaj zbrana, da si izvoli novega župana. Pa vsi so djali tako: Franc Vintar županil ne bo.« In tako je bilo tudi res. Kajti pretečeno soboto je bil županom izvoljen njegov nasprotnik, dosedanji podžupan **Turk iz Bršlina z 18 glasovi, Vintar pa je moral sam sebe voliti, da je dobil 6 glasov**. To je hud, to je

velik »pogoreto« g. Vintar; pa nikaar obupati zato, kar še ni, še lahko bo.

d **Iz Prečine**. Kdo je dopisnik »Domoljuba« iz Prečine? V zadnji številki »Domoljuba« se nekdo pritožuje, da se župnik in kaplan po krivem sodita kot dopisnika »Domoljuba«. Jemljemo to na znanje, čeravno ne vemo, če bi župnik in kaplan to mogla z mirno vestjo pod prisego potrditi. Ampak za enkrat pustimo še to vprašanje na stran. Po tem zagotovilu v »Domoljubu« smo preiskali ne le celo vas Prečino, ampak celo faro, in glejte, tudi z lučjo pri belem dnevu nismo mogli najti, kdo drugi bi dopisoval v »Domoljuba«, če ne kaplan in župnik. Preostaja nam v tej zadregi še ena tolažba, namreč: Kaj pa ko bi žganjar Rakoše iz Straže vedel, kdo dopisuje v »Domoljuba«. On, odkar svojo žgano robo prodaja le še samo klerikalcem in je ne mara liberalcem niti za drag denar prodati, ima veliko prostega časa za razmišljanje takih ugank. Ne samo to. On sam je tudi jako spreten v govoru in pisavi. Vprašajte ga, če mu je kaj znano, kdo bi vedel povedati, **kdo je v ponedeljek 18. novembra za vrati mislimo na št. 7 slavnega c. kr. okrajnega glavarstva v pričo »komisarja« Golija pisal neko čedno izjavo za dva slovenska dnevnika v Ljubljani**. Le vprašajte ga, kaj in kako je bilo s to izjavo, in če bo vedel povedati pravi in resnični odgovor, bo najbrže tudi vedel, kdo razun župnika in kaplana iz Prečine dopisuje v predale »Domoljuba«. Samo če bo vam to tudi povedal, to je drugo vprašanje. Sicer pa g. Rakoše na svidenje!

d **Iz Bučke**. Pri nas so razpisane občinske volitve na novo. Že **10 mesecev** je tega, ko so se vršile po novem občinskem volilnem redu, a boljše rečeno, po novem sleparskem redu, kajti naš župan Vajs, njegov prekorator Komljanec sta tako na nedopusten način vodila zadnje volitve, da če bi kdo od nas to storil, bi bil že zdavnaj odslužil zaslužno kazen. A sedaj vse miruje, posebno v naši stranki ni nobenega gibanja. Vse spi! Je prav tako? Dajte, zdramite se! Na noge! Vsak po svoje. Povem vam: bolj kakor kdaj, stojijo naše pozicije dobro. Tisti, kateri imate včasih toliko hvale za občni blagor na jeziku, tisti sedaj **na noge!** Agitirajte od hiše, do hiše, od soseda do soseda, pa tudi ve, ženske, se ne dajte begati profesorju, Kotarju in dr. Dalje tudi tisti, kateri ste kaj dolžni profesorjevi posojilnici, se ne bojte, da bi vas terjal, ako ne volite ž njim, oziroma, (žene) ako mu ne daste pooblastila. Ako bi se to zadnje zgodilo, da bi koga zaradi volitev terjal, naj ga takoj naznani oblastem, zakaj za tako izsiljevanje glasov pri volitvah visi nekje precej velik ključ. In če bodete vsi poslušali pametne napredne može, se bomo z lahkoto otresli velikanskih plačil. Saj to vendar vsi veste, da že sedaj moramo ogromne davke plačevati, in če dobodo

farški ljudje, in njih porepniki občino v roke, gorje nam! Za koga pa mislite, da se profesor tako žene, ali veste? Zato, da bi farovž kmet plačeval, zato da bi vodovod na Bučko napeljal. In kdo bode plačal? Komljanec — profesor ne, ker nima niti vinarja premoženja. O seveda, z drugo roko je lahko kačo loviti. Zapomnite si dobro: ako klerikalci sedaj zmagajo, je Bučenska občina izgubljena. Torej, še enkrat: Oni, kateri imate stika z gotovimi osebami, ne odnehajte, dokler ali z nami volijo ali (ženske in zunanji občanje) pooblastilo dajo. Ako je pa že pooblastilo kdo profesorju dal, naj ga prekličje, kajti profesorja se nič ne bojte, on je pri nas popolnoma brezpomembna oseba. Saj vsak ve, da mu še svoj živ dan ni koristil niti za en vinar, dasi je Bučkan, a škoda bomo pa le imeli od njegove politične zmage, ker bodo vam kmetom naprtili plačevanje farovža.

d Iz Bučke. Dragi čitatelji »Slov. Doma«! Obljubil sem za zadnjo številko, da bodem pisal, kako se bomo ubranili plačevanja farovža, a zaradi nekaterih ovir se mi je zakasnilo, za eno številko. Torej k stvari: Kakor se zvije kača, v grmovje zbeži in se skriva, tako so se tudi naši klerikalci zvilili in poskrili eden za drugim po škofovem razodetju s prižnice, da bo namreč farovž treba plačati nam kmetom. In sedaj, ko smo obljubili v zadnjem dopisu »Slov. Doma«, da to povemo, so s strahom pričakovali. Za en teden so se oddahnili; a sedaj naj bere in premisli bučenski kmet, če hoče sam sebi dobro. Dragi sosede! Vsi ste čuli zadnjo nedeljo, da je oklicano, da so volilni imeniki za prihodnje obč. volitve na razpolago. Kdo je šel gledat, če je in kako je vpisan? Nobeden! Ali se tako farovž plačuje? O ne! Čakajte sosede, pride čas, ko boste preklinjali župnika, župana Vajsa, Žnidašiča, Kotarja in dr., pa le po svoji zanikrnosti. Vsak le to čaka, da bode v »Slov. Domu« bral gotov recept, s katerim se bode mogel ubraniti plačevanja farovža. Pa tega ni in ne bode, dokler bode svet stal. Farovž bode moral biti plačan, ali ti zaslepljeni kmet, se nočeš tega plačila ogniti, če se bi tudi lahko. Pa bodete mogoče vprašali: Kako naj se plačila ognemo? Naj tedaj odgovorim: Sedaj imamo 50% obč. doklado, če pade še farovž na naše rame, bode naraslo gotovo na 95—100%. Dragi sosede, to niso mačkine solze, posebno v današnjih časih, ko kmet nima za nobeno reč denarja dobiti. Kakor vsi veste, je bilo sklenjeno, da se farovž popravi, a župnik, s pomočjo župana je starega s strelom podrl in novega pozidal z izposojenim denarjem. Ta denar bode treba vrniti, a nekdo ga bode moral vrniti, ali župnik — ali mi kmetje — davkoplačevalci. Toliko za danes, da dopis ne postane preobširen, za prihodnji teden naj vsakteri pregleda volilne imenike in naj nekateri store trden sklep: hočem vse storiti, da se farovškega

plačila izognem. Kako, bodem prihodnjic natančneje pisal.

d Iz Dalnega Vrha. Že ime naše večinoma le okoli Kačje ridi sloveče vasi, vam povem g. urednik, da smo mi daleč tako od bližnje postaje, kakor tudi sicer v marsičem. Če mislite, da ne govorim resnice, vprašajte našega soseda zopet novopečenega občinskega moža očeta Berusa. Le vprašajte ga, kako je proslavil svojo katoliško stranko, in če njemu ne verjamete, pokličite za pričo poslanca Jarca. Ta vam bo povedal, kako je bilo takrat pri Kokliču v Novem mestu, ko ga je Berus tako lepo pozdravil na katoliški podlagi. Tako vam mora Jarc povedati, da je bilo takrat: Poslanec in profesor Jarc je sedel v imenitni družbi v hotelu pri Kokliču. Berus je v tistem času stikal po mestu ter zval, da se tam nahaja njegov mojster, poslanec Jarc. Gre notri in se ogleduje po gostih. Kar zagleda pri eni mizi sedečega poslanca, pa hajdi jo mahne k njemu. Naenkrat pa se premisli, naroči vina, sede k mizi in od tam pokličje Jarca; rekoč: **Pojdi sem, fant, boš pil!** — Jarc ga začudeno pogleda in vpraša: Kdo pa ste vi? Berus že malo navdahnjen od sv. duha Kokličevega vina zavpije: **Hudič, kaj me ne poznaš, saj sem te volil.** Jaz sem Berus, občinski mož iz Dalnega Vrha. — Na to nastane splošen smeh. Kdo bi se tudi ne smejal, če imamo na Dalnem Vrhu tako izobraženega občinskega moža in če ima klerikalna stranka take sloveče može v svojih vrstah.

d Iz Velike Doline. Kaj ne, dragi moji čitatelji tega lista, že dolgo se nismo nič oglašili: vsega posebej ne moremo povedati, hočemo bolj skupno. Pri nas smo imeli birmo 10. oktobra t. l. Po največjem dežju se je Bonaventura k nam pripeljal; sprejelo ga je nekaj odličnih farovških kilmovcev. To so tisti, kateri so predlagali in dali na zapisnik občinske seje, **da kdor bi šel v Zagreb, da mu ne bi bilo treba železnice plačati.** Mi pa, ki smo liberalci, če hodimo, nam ni sila plačati nič, samo ako se vozimo? Mislimo, da jim je to prevzvišeni dovolil srca rad, posebno, ko so imeli na čelu svojega bistroumnega župana in na Heimbricka. No, druge slavnosti ni bilo, še celo ne ni enega slavaloka ne, **razen pred cerkvijo.** Pred leti so še kmetje bili naredili veliko slavalokov in okrasili okna in hiše, za časa poslovanja g. Brulca, župnika, ko smo ga vsi radi imeli. Ali za tega župnika se je pa pokazalo, kako ga spoštujejo farmani njegovi, da se še celo niso hoteli odkriti, ko je župnik s škofom šel v cerkev, ne pa da bi še kdo pokleknil. Škof je gotovo mislil, da je tam župnišče, ko je g. Franc Dolinarjeva gostilna, ker je bilo mnogo zastav razobešenih; če ravno narodnjak, je pa poštenjak. Še celo so tudi 2 iz Marijine družbe župnika Gnjezdó pred škofom pri spovedi baje zatožile, kakšen da je župnik, da ga celo ni v šoli in da se vozi samo k poštarici v Jesenice,

in da dokler bo ta župnik, ne gredo k spovedi, niti k maši, niti nečejo v družbi biti, ker župnik govori preveč neresničnosti. **(Živela spovedna tajnost!** — Opomba brezverskega stavca.) Ko pa je župnik dobil popra od škofa, je pa drugo nedeljo raz prižnice eno teh deklet s prstom pokazal, katera da je. Prosimo tisto dekle, naj vse na list napiše, kaj je župnik raz prižnice govoril, in kdo da je slišal in razumel vse to, naj se podpiše in v zaprti koverti da list na Bregani pri g. Kalinu spraviti. Hočemo že z župnikom obračunati, da bo vedel, kdo je v tej fari gospodar.

d Iz Velike Doline. Škofu so zvonili, vernim dušam pa ne. Ko se je k nam pripeljal Bonaventura Škof, so tako zvonili, da smo se bali, da bodo zvonovi popokali; ali na večer vseh svetnikov se ni nič zvonilo v župni cerkvi, ako ravno so od sosednih far zvonovi peli žalostni dan t. j. naznanjajoč drugi dan vernih duš dan, katere vpijejo po rešitvi. Ali našemu Gnjezdi so duše menda deveta briga, samo da je le poštarica zdrava. Dne 14. t. m. so pa zvonili v župni cerkvi. Tako enkrat, ko bi si poštarica nogo za vrat djala in drugičkrat, ko bi se rešila. No, ker niste dali na vseh svetnikov dan zvoniti, bomo pa tem bolj zvonili, ko boste šli, vi Gnjezda, od nas. Nekaj se pa le bo naredilo, ali se bo pošta prestavila v Vel. Dolino, ali župnišče v Jesenice, ker župnik ne more brez poštarice prestat, tam je pri nji kuhan in pečen. — Poročil se je dne 12. t. m. Martin Štefanič, z Amalijo Novosel z Perišč. Bilo srečno! Od poroke so šli svatje v narodno gostilno g. F. Dolinarja ter darovali za **Rdeči križ** v pušico sv. Cirila in Metoda 4 K, zato se je župnik tako razsrdil, da se ni niti Štefanove ohceti na domu udeležil. Čestitamo! — Grajski lovec Rešetar je dobil plačilo na okrožnem sodišču v Novem mestu 2 meseca, ker je streljal po kmečkem fantu. Je prav tako, bomo videli, ako bo še ta lovec dobil orožni list, ker je c. kr. okrajno glavarstvo v Krškem tako strogo pri podelitvi orožnih listov. Opozarjamo vse potnike na narodno gostilno g. Jos. Kalina v Obrežju-Bregana, tam se dobi vsaki čas dobra topla in mrzla jedila in postelje za potnike ter vsi narodni listi. — Ena oseba v Novi vasi oskrbuje vsako osebo v današnji draginji po 70 v za hrano in 10 v za stanovanje in perilo na dan, torej vsi tam. — Čitatelji tega lista, prosimo vas, naj si že sedaj vsaki prizadeva saj enega novega naročnika pridobiti za prihodnje leto, posebno v tovarni palic, ker se bodo dopisniki potrudili, da bo v prihodnjem letu v vsaki številki dopis z Vel. Doline. Bratski Na zdar! — Farmani štirje.

d Iz Kostanjevice. O, vi, možje na katoliški podlagi, kako vas je bog udaril s slepoto pri zadnjih naših volitvah in kako vas sedaj kaznuje, da ste nam za župana postavili moža, ki nam vsem skupaj, posebno pa vam dela sramoto za sramoto.

Za notarja Hafnerja je v Celju tako krščansko pošteno prisegel, da so mu Kostanjevčani javno očitali krivo prisego. On ni hotel iti tožiti, ampak ga je šele vaša stranka primorala, da je moral vložiti tožbo. Ali, ko je prišlo do obravnave, in so tisti, ki so mu očitali, da je po krivem prisegel, hoteli nastopiti **dokaz resnice, da je katoliški župan Kržišnik res po krivem prisegel**, glejte, vi poštenu katoliški možje, **tedaj je vaš pristaš in župan odnesel pete in plačal stroške**. In tako imate vi na svoji vesti danes župana, kateremu vsaka baraba lahko očita, da se je zbal pred sodnijo dokaza, resnice, da je po krivem prisegel. — Kržišnik, kot mož na katoliški podlagi, izpolnjuje Kristusov nauk: Ljubi svojega bližnjega na ta način, da je z besedami, ki bi se jih količkaj pošten mož moral sramovati, razžalil staro Bučarjevo gospo in občinskega tajnika. Za tako izpolnjevanje krščanske ljubezni mu je sodišče naložilo **100 kron pokore**. Pa kaj še to. Ampak to, to, kar je zdaj zopet naredil, ko je prišel naš škof na birmovanje v Kostanjevico. Najprvo je na župnikovo komando šel pozdravit škofa, ter mu tudi poljubil roko. Ali ker je to spoštovanje izvršil le vsled župnikovega povelja prisiljen, se mu je njegovo pravo katoliško srce odprlo. Komaj se je škof oddaljil od njega, je prižgal vržinko in pljunil na tla. Nato pa je šel v neko, vam dobro znano gostilno na južino. Sedeč za mizo, je vpriče več ljudi dal škofu to - le čast in spoštovanje, rekel je: **Take proklete pr... ce je ni, kakor je naš škof**. — Katoliški, in sploh vi, poštenu možje! Povejte, ali smete z ozirom na svojo lastno čast in poštenje še dolgo trpeti na čelu občine moža, ki take reči počne in ki našega škofa tako počasti. Ali zamorete to mirno prenesti, da si morate sami sebi očitati, da ako župana ne spravite tja, kamor spada, v oči naših in javnosti niste nič bolji, kot je Kržišnik. Ker vem, da se tudi med vami nahajajo možje poštenjaki, ki ste se pri zadnjih volitvah pustili le zapeljati, smo tudi prepričani, da zaradi enega gnilega jabolka ne boste dopustili, da to eno gnilo jabolko okuži tudi vse druge zdrave.

o Gorenjske novice o

g Iz občine Sora. To se baha moj tovariš iz Medvod in iz Legvartovega biko-
višča v zadnji številki »Slovenskega Doma«. Kakor da imajo samo v »pravoverni«
Preski misijon, bike in »koruzo«, zagnojeno s 16% žlindro! Vse to smo imeli pri nas, oziroma imamo še, če treba za izvoz tja doli na Turško v odškodnino za veliko dobroto, katero nam je skazala Turčija, ker nam je odstopila pojaničarjenega profosa za pospeševalca naše »časne in večne nesreče«. V dobi zadnjih sedmih let nas nebo klerikalne neskončne dobrotljivosti (**prekanjenosti!**) obsiplje s svojimi zakladi (**kranjskih davkoplačeval-**

cev!) Nadoskrbnik bikov v znanem biko-
višču (— ti biki so podobni onim mršavim kravam, o katerih se je sanjalo Faronu v stari zavezi —) se zanima tudi za bike in krave in teleta tistih gospodarjev, ki razumejo o kmetijstvu več, kakor vsa Legvartova izpričevala. Nam je čas denar in ker pridobimo s simentalsko pasmo eno četrtno časa, da dosežemo uspehe, za katere bi potrebovali eno tretjino časa s pingavsko pasmo več, udomačiti hočemo simentalsko goved. Seve ima »izkušeni«
živinorejec Legvart svojo pamet, zato pa je tudi kupila dežela poldrugo leto starega bika pingavca za 350 K, Zlatetov simentalec pa, ki je bil star 10 mesecev, pa težji od onega pingavca, ni prišel v upoštevanje, »ker ni zrejen po predpisih«. No sicer sta pa gg. Zlate in Legvart dobra prijatelja. Zlate je dobil za tele premijo 10 kron (neki kmet v Križah je prejel pol manj!), dasi ga g. nadzornik sumniči, da so dopisi v »Slov. Domu«
od nas njegov. (G. urednik! tu se godi vašemu dopisniku krivica, ker se pripisuje njegove duševne proizvode drugemu. Prosim!) Torej klerikalno nebo nam je milo. Ko so delili deželni »Miklavži«
telečjo podporo, bahali so se ponosito: »Glejte, kmetje, kako vam je dobro, odkar je dežela v »katoliških«
rokah. Denar vam nosimo na dom...!«
Naši možje so bili užaljeni, da se jih ima za take backe in izrekli so prav na kratko svojo sodbo: »**Ako imajo otroci in pa norci denar, imajo kramarji semen!**«
Klerikalci bi nas radi oslepili, da bi mi pozabili tisto hudodelsko njihovo početje pred sedmimi leti. Sedaj ni pri nas nič greh, vse gre gladko, dispenzi se nam franko pošiljajo na dom. V Sori je vodovod nastal, dasi imamo studencev in vodnjakov in vode, da ne vemo kam ž njo. Svet se suče. Tudi naš nepozabni g. nadučitelj Ant. Ormek žanje sedaj priznanje od svojih strupenih preganjalcev. Ko je služboval pri nas, ustanovil je prepotrebno požarno brambo in tej je naklonil letos klerikalni deželni odbor podpore 1000 K. Nadejamo se, da obdari tudi požrtvovalnega ustanovitelja. Roka umiva roko. Tako so poslale naše Marijine hčere 200 K »Slovenski Straži«, seveda niso vedele zakaj, naši fantje pa so nabrali za »ranjence na Balkanu«
117 K 22 v, vsota je izročena v tako varne roke, da se gotovo ne izgubi, računov in pojasnil, kako in kam se je denar norabilo, ne dočakamo na tem svetu. Take in enake zbirke v klerikalne namene zbirajo pri nas ljudje, ki se sicer zatekajo v zavetje naprednjakov in iščejo korit med naprednjaki, trdeč, da obsojajo klerikalna načela in dela, so pa, kakor kažejo dejstva, pobeljeni grobi in nevarnejši od samih strupenih klerikalcev. — **S o r š k i k m e t.**

g Iz cerkljanske občine. Ker me je letošnja zgodnja zima zelo oplašila, kaj ko bi morali na spomlad zopet na novo sejati razna semena, ker ni izključeno, da

nam vedno deževje ter zgodnji sneg popolnoma uniči jesensko setev. Si mislim, boljše prej, kot pozneje nakupiti si različnih semen. Pod Stermolom doli sem jo mahnil proti daleč naokoli znani tvrdki, Raženovem Mihi, ponujalcu kot kupovalcu različnih semen. K sreči dobil sem ravno šefa v skladišču, ko je ravno premešaval neko proso. Vprašam Miho, če ima kaj blaga, kakršnega bi rabil jaz? Mi dobrovoljno pritrudi, da se bode dobilo vsega zadosti in po zmernih cenah. — Pa mi natehtajte tega toliko in drugega toliko, in pa dobro vago prosim. — Ja, ja, vaga pa je pri meni zmiraj dobra; le prejšnji župan mi je enkrat enega hudiča od merosodnega urada iz Kranja tu sem privlekel, pa jo mi je precej za dve kroni premaknil, drugače pa sedaj dobro funkcijonira. Ker imam danes ravno iti kot votant na posredovalni urad, ali bi ne hoteli priti v drugo po semena, mi reče Miha. Ali nimajo nobenega drugega na razpolago, pripomnim jaz? Ja, prezident vedno le mene zahteva, ker se drugi itak nobeden na paragrafe ne razume. In ti tudi ne veliko, si mislim jaz. Pa predsednik krajnega šolskega sveta sem tudi. Kajti edino le jaz sem gospodarski mož, čeprav pod težo deviškega venca že zelo utrujeni samski Miha. Meni se morajo pokoravati starši šoloobveznih otrok. Pa tudi čez učitelje imam besedo. Uboga glava, si mislim jaz. Ker se je že ura bližala na devet, jo je Mihelj dolgih krač odkuril na posredovalni urad. Jaz pa ne bodi len, si mislim, kaj ko bi pobližje si ogledal te žalostne purgarje, ki vladajo cerkljansko občino, ter jo mahnem naravnost pred občinsko pisarno, v koji posluje posredovalni urad. Na vogalu pa naletim na nekega moža, ki je klical vse hudiče na pomoč zoper posredovalni urad. Kaj pa se jezite, vprašam razjarjenega moža. Pr... pa take sodnik. Plačati sem moral. Ker sem moža spoznal kot gorečega klerikalca, sem si mislil, kar ste volili, to pa imate, in se nisem brigal zanj. Pač pa me je gnala radovednost v razpravno dvorano; na predsedniškem stolu sedijo sam eksoče župan, zraven votanta, že znani Mihelj in neki zelo bistroumni Drejček. Kot obtoženec se zagovarja slavnoznani Janez št. II., obtožba šla je radi nekega skrivnostnega zaklada, ki se je našel baje na oknu slavnoznane gostilne kratkega birta. Ker možje niso bili kos zagonetnemu slučaju, je tožnik izjavil, da bodo advokatje o tem razpravljali, da se malo zrahljajo korenine Janezovim mecesnom. Največjo pozornost vzbujala je tretja razprava. Nastopil je neki ekspozit v lovski obleki, pral je nek zelo zamazan orlovski krog, kar se mu je pa slabo obneslo. Tako se mi je zdelo, da je po lovsko opravljeni gospod ustrelil precej kosmatega kozla. Še eno razpravo sem poslušal, kot tožnik nastopil je en bolj kratkoviden možakar. Nasprotnik pa je izgledal bolj hudo ter je kar z zobmi gledal, tako je bil videti razjarjen.

Šlo se jima je glede neke ceste. Mož iz Abrahamovih časov zahteval je, da se cesta temeljito popravi, ker drugače se mu kot večnemu vozniku mleka pač lahko pripeti, da se mu kar **na vozu umede**, ker se strašansko pretresa drugače vzorni njegov voz. Tako sem videl, da je kratkovidni možiček odštel precej svitlih kronic za popravo ceste. Večni voznik pa je vložil eno krono in pa groš, to je bil tudi edini uspeh razsodišča tistega dne, kar sem jaz slišal in tudi zapisal. Nato je sledil kratek oddih. Senat se je šel k peči ogret, jaz sem se zmuzal ter jo pobral za dotičnim gospodom, ki je poprej tako oblastno zagovarjal navzoči orlovski kroj, ker sem mu hotel prav tiho povedati na uho, da kôor zamorca umiva, se sam lahko umaže. Sicer sem še marsikaj slišal in videl in spravil v svojo potno torbo, kar bom ob priliki označil. — Nepozabni Martinek.

o Zagorske novice o

zg **Nekoliko odgovora »Slovcu«.** Minuli teden v petkovi številki so se naši klerikalci zbudili ter so napisali neko notico o našem »Gospodarskem naprednem društvu«. Hočejo smešiti odbor, pa se jim je prav slabo posrečilo. Mi jim samo toliko povemo, da je v odboru skoraj 70% samih kmetov iz treh občin, kateri gotovo ne bodo prišli po svete k g. kaplanu Žnideršiču, ali celo k Makselnu Grosovem. Le potolažite se, kajti jeza škoduje — mi imamo, hvala bogu, še močne živce, nas prav nič ne ženira, če pričnete pisati. — Nasprotno! ne le kar groziti, ampak le na dan z barvo. Garantiramo pa vam v naprej, da dolžni ne bodemo ostali, kajti gradiva imamo toliko, da je za tako stranko, kot je vaša, veliko preveč. Torej, gospodje, mi smo vam na razpolago! **Svarimo vas pa tudi prijateljsko v naprej, da naši udarci bodo hudi**, kajti leta in leta smo vse vaše politično delovanje registrirali; torej z eno besedo: samo obelodaniti je treba.

zg **Nesreča v rudniškem kamnolomu.** V nedeljo se je težko poškodoval delavec Kinda v kamnolomu. Oddali so ga v bolnico v Ljubljano.

zg **Rdeči križ za balkanske države.** »Gospodarsko napredno društvo« pobira prispevke; dosedaj je nabranega **čez 400 kron.** Omeniti moramo, da smo med **delavskimi** krogi največji del nabrali. Dovolj **delavcev** je, ki so dali po **5 K** in celo po **10 K.** Dokler bode med najrevnejšimi sloji slovenskega naroda taka zavednost, se nam ni potreba bati. — Imena darovalcev bomo v prihodnji številki »Slov. Doma« priobčili.

zg **Sv. Urh pri Zagorju ob Savi,** na dan sv. Lukeža 1912 po Kristusovem rojstvu. Velecenjeni gospod urednik! Prav lepo se zahvaljujem, da ste bili toliko prijazni, ter objavili zadnji moj dopis v vašem cenjenem listu. To je bilo smeha in

krohota, vsi smo se smejali, mene so gospodje iz farovža takoj poslali po vseh gostilnah, da sem »revidirur«, kje se nahaja »Slovenski dom«. Kaj mislite, koliko četrt vina sem moral popiti prej, ko da sem dobil »Slov. Dom«. Z veliko andohtjo sem ga nesel v farovž — ko stopim pred kaplana so se mi pričele hlače tresti . . . »Ti, Lipe, zakaj si pa to naredil, in greš v napredne liste pisati čez nas, kaj ne, to je zahvala, da sem ti dostikrat plačal za tvoje suho grlo — le počakaj, ti kajon ti, jaz te bom že navadil kozjih molitvic. Ni dosti da so me gospod župnik pošteno ozmerjali, greš pa še ti in pišeš v »Slov. Dom«. Jaz sem zatrjeval, da sem moral, kar sem obljubil kmetom, ker tu se je šlo za mojo ekzistenco, gospod kaplan, kaj mislite, da bom jaz kar tje v en dan pustil biro. Bira je meni v se na svetu, če bi te ne dobil, bi mi preklicano tenka šla, potem bi imel jaz zjutraj, ko dan zvonim, opoldne in zvečer vsak dan le pod turnom kosilo in večerjo. To pa že ne in ne. »Dobro Lipe, nekaj bi te pa le rad prosil, in če mi obljubiš, bom plačal za par štefanov najboljšega vina.« Seveda, sem takoj obljubil, kdo bi se pa branil žlahtne božje kapljice. »Vidiš, Lipe, eno budalost si storil, sedaj te pa prosim, da ne boš več pisal v »Slov. Dom«, saj veš, koliko neumnosti sem že jaz po zagorski dolini napravil. Vem, da se še spominjaš, ko je bilo enkrat eno soboto zvečer, ko sva ga žehtala pri vdovi, saj veš, da vse tisto je le vino storilo . . . Dostikrat sem ti že rekel, pij rajši, ti Lipe več, kot pa jaz; če ti barko voziš, ni tako grdo, kakor pa če jo jaz. Ti lahko piješ magari do zjutraj, tebi ni treba brati maše . . . Saj veš, kako je prišlo takrat; pili smo in peli, pa fest punce smo videli . . . Človek sem pa, kot drugi, ravno tako se me prime, kakor kakega drugega, prav pošteno opico sem takrat imel, ne vem kaj vse sem počel, še danes se nekaj spominjam tako črno, da sem imel spremeljevalca, nu, dva sva bila, kakor se pravi »ljudje« smo bili, kaj in koga sva formalala, sem rajše tiho. — Ko jo maham proti domu težkih korakov, si hočem malo odpočiti, in šmentiti, ti, tako lepa noč, luna, zvezde, vse je letelo okrog mene. — Mislim si, malo bom za plot legel, da si svojega rojstva kosti odpočijem, potem pa jo bom urnih krač obral domov v farovž . . . Rosa je padala po mojih ličkih . . . Govorenje in ropot me prebudi. Jezus Nazarenski, ljudje gredo k prvi maši v farno cerkev, jaz pa s svojo opico za plotom ležim. Hitro se skobacam na noge, obleko malo osnažim in klobuk poiščem, potem jo pa krenem po ovinkih v farovž. — No, drugo pa tako veš, ker si imel ti že vse pripravljeno, da bi jaz bral mašo, pa pridejo gospod župnik, ne vem kaj za en vrage jim je mogel vse na nos nesti. — Vi, gospod kaplan, danes pa ne smete brati sv. maše — sramujte se, še mene je sram, da imam takšnega sobrata — ponočnjak itd. Vidiš

Lipe, tega nikar ne piši v »Slov. Dom«, da se zopet ne bode cela Zagorska dolina norca delala iz mene.« Pokramljala sva še marsikaj, kaj in kdaj sva kakšno neumno vžagala. Lep spomin sva imela na vesele urce. Vsaj veš, Lipe, ti si fest fant, ampak tvoja sestra je pa še desetkrat boljši punca. — Jaz sem dal častno besedo gospodu kaplanu, da ne bodem več pisal čez njega nič. Undan pa pridem s svojim kolegom Lukežem Rogoviležem z Sv. Planine skupaj, ki je pobiral po zagorski fari biro. »Ti huncvet ti, kaj pa hodiš v moj zelnik . . .« »Gospod kaplan zagorski so mi nasvetovali naj grem po sosednih farah malo pofehtat za biro . . .« Na to pa mene popade sveta jeza in takoj se je »žilca« oglasila, sedem za mizo in vam pišem, gospod urednik za vaš cenjeni list dopis. — Ne samo za vrv vleči, ampak tudi pero zna Lipe sukati, le počakaj, ti kapelan, ti zga-ga ti, ti, pa ti boš Lipetu konkurenco delal in drugega mežnarja šuntal, da naj gre v zagorsko farno biro. — Res je, da jaz ne morem, ali bolje rečeno, da nimam črne šole, da bi lahko mašo bral, bolj poceni, kakor kaplan, toraj konkurence mu ne morem delati, ampak zagodem ti jo, da bodeš pomnil, kdaj si drugega kozla spustil v moj zelnik . . . Vidite, gospod urednik, da sem jaz maščevalen človek, da še častne besede ne držim, in če bi prav prisegel, vse eno bi sedaj pisal, ker pri denarju se vse neha, tam človek ne sme več imeti usmiljenja, zato pa vam bom še večkrat pisal, ker jaz še grozno veliko »štiklcov« vem od zagorskih kaplanov. — Naj jih ljudje po svetu zvedo, zato so pa cajtenge, da se v nje piše; če vaši ljudje nočejo pisati v vaše, bom pa jaz, sam da bode le kaj heca in smeha po zagorski dolini in tudi jaz bom drugo leto več bire dobil. — Torej, hvala lepa, gospod urednik za prijaznost, da ste obelodanili moj dopis, brez vseh skrbi bodite, jaz vam bom samo golo in čisto resnico, kakor sem jaz na zemlji in Bog v nebesih poročal, ter se beležim z vsem farovškim in mežnarskim poklonom — **Lipe Zabuku,** nazadnjaški mežnar cele fare itd.

Ostali slovenski kraji

o **Na Kontovelju pri Trstu** je zadela narodno družino Starc grozna nesreča. V nedeljo, dne 17. novembra je hišni gospodar, Anton Starc, star šele 35 let, bil zdrav in vesel, ter se v krogu svojih otročičev počutil jako srečnega. In ker je bil mož varčen, je tudi dobro izhajal. Pomanjkanja v njegovi hiši niso poznali. Dan pozneje t. j. pretečeni ponedeljek, se je pa pri delu v novi luki v Trstu tako ponesrečil, da je ostal mrtev. Otroci, ki so bili poprej vsi srečni, so postali naenkrat sirote. Pač grozna usoda. — Cenjenim ostalim naše sožalje.

o **V Sv. Križu ob morju** se torej — kakor je bilo v »Slovenskem Domu« že

povedano — vrši v nedeljo, dne 24. novembra ob 4. popoldne v dvorani gosp. Maganje velika veselica v korist prireditve božičnice otrokom tukajšnje slovenske ljudske šole. Pri tej veselici sodeluje skoro brezplačno salonski orkester iz Trsta, podružnica »Ljudskega odra«, društvo »Skala«, šolski otroci itd. Oglašajo se tudi druga društva iz bližnjih krajev, katera žele ob tej priliki nastopiti. Vse kaže, da bo ta veselica nekaj posebnega, nekaj impozantnega, kar Sv. Križ dosedaj še ni videl. Vse tekmuje med seboj, kdo bo naklonil tej veselici kar največ dohodkov, ker je namen te veselice tako človekoljuben, tako vzvišen, da ga ni človeka, ki bi tej veselici nasprotoval. Zato pa je pričakovati obilnega obiska od blizu in od daleč. Kdor le more, naj prihiti v nedeljo v Sv. Križ, kjer je preskrbljeno v obilni meri za krasen užitek. Pa tudi dober kozarec vina belega in črnega in svežih rib se dobi tu. Sv. Križ je daleč znana vas radi dobre kapljice in radi ribištva. Ni je vasi daleč na okrog, da bi se mogla meriti, kar se tiče vinskega pridelka, s Sv. Križem. Cene so zmerne. Združeno bo torej v nedeljo tu prijetno s koristnim. Prosimo torej! O izidu te velike veselice bomo poročali.

o **Crested Butte-Coloredo**. Sem se namenil nekoliko opisati naši hribovski naselbini. Tukaj je malo Slovencev, večinoma brače Hrvatov. Živimo večinoma od premogokopov. O delu ne bom nič opisoval, kako delamo. Kar se tiče društvenih razmer, dobro napredujemo. Imamo štiri društva, imena so različna. Naše mesto šteje en tisoč duš. Tudi te so različne. Imamo tudi katoliško cerkev, gospod župnik pride nas obiskat vsako drugo nedeljo, da odnese naše grehe. Pa on se ne briga veliko za dušni prid, on se briga samo za svoj prid. Pa nam se to hudo vidi, ker so taki dušni pastirji. Pa naš župnik se briga veliko za božjo besedo, ker samo pridiga od ljudi, kateri mu ne plačajo vsaki mesec. Ta F. Rev. Koop jih kar po imenu s prižnice oznani, kateri mu ne plačajo, tako je imenoval imena J. Jakič, A. Koretič, F. Plauc, F. Medved, N. Sporčič. Pa duhovnik nič ne premisli, da so slabe razmere, da se slabo dela, on če vseeno imeti tolar, če ga ima ubogi delavec, ali pa ne, ker ta nenasitena torba še ni bila nikoli polna. Ti možje se bolj zanimajo za politiko, kakor pa za službo božjo. Pa mi ne poznamo tukaj socialistov ali naprednjakov, tu smo večinoma sami klerikali in dobimo plačilo od te črne sukne z grdimi psovkami in priimki, ki pa jih bom zamolčal. Pozdrav rojakom v domovini. Pa še drugo kaj. — Naročnik »Slovenskega Doma«.

Kako izgleda sodelovanje duhovščine z ljudstvom od blizu.

(Za Češenjčane pri Brdu resen opomin, za druge kmete pa svarilen vzgled.)

Gospod župnik Pavel Perko na Češenjcah je že dobro znan našemu malemu sodnemu okraju brdskemu. Mož je mlad, ali on se spozna, kje je in kaj je, zato bo nujno potrebno, da javno opozorimo ono revno gorsko ljudstvo, katero kot najudanejši verski trpin, v svoji skromnosti in zapuščenosti niti tega nesprediti, kaj se z njim godi. Župnik Perko prišel je komaj pred dvema letoma na Češenjce, past poštene ovčice. Ko je uvedel, da je to ljudstvo versko - omamljeno duhovnu preudano, in da se da v tem oziru do kosti izrabiti, si je dal s tlako in farnimi prispevki **prenovirati cerkev**. Pa še iste ni dokončal, je že **pritaknil farovž**, katerega so reveži kmetje s težko tlako in z še težjimi prispevki poravnati morali. Pošten kristjan bi mislil, sedaj bo župnik zadovoljen, saj več tudi zahtevati ne more. O ne! Fajmošter si je mislil: to so napravili za faro, sedaj pa morajo še **za mene** tudi nekaj napraviti; kupil si je v nekem grabnu mal svet, na katerega si je sezidal vilo; **tudi to** je priprosto ljudstvo s tlako mirno dovršilo. Ali mislite Češenjčani, da je vaš župnik sedaj zadoščen? Ni ne! Zopet vas bo krtačil. Zmislil si je, da bo z vašo tlako in vašim denarjem napravil novo **veliko mežnarijo**. Da vas pa bo ložje za isto omrežil, vzel si je za pripomoček izrek: »šolo je treba povečati.« Na Češenjcah je zasilna šola. Šolski vodja in učitelj je tamošnji mežnar, kateri uči, a sam nič ne ve, zato pa tudi ljudstvo mora v temi živeti. Današnja mežnarija, katero namerava Perko povečati, je last cerkve in **kar bodete prizidali, bo prizidano cerkvi, ne pa vam kmetom ali občini**.

Češenjčani, vam je znana fara Špitalič, katero si vzemite v poduk. Tam so tudi zidali v šolski namen mežnarijo, katera je bila ravno tako, kakor vaša **cerkvena last**. **Objubilo** se jim je, da bo za šolo, ali šola bila je v isti **komaj par let**, in kaj je napravil tamošnji župnik Mezek. Kot cerkveni predstojnik **odpovedal je v mežnariji šolo**. Mežnarijo sezidali so farani, ter jih je veljala blizo 20.000 K, a danes morajo zidati **ново šolo**, katera se že zida in jih bo veljala okoli 50.000 K. Seveda so farani vzeli za oboje denar na posodo, ter bodo **sami kmetje leta in leta pri davkih plačevali dolg, katerega je kriv samopašni župnik**.

Še en slučaj vam hočemo navesti: Vsi poznate faro Sela pri Kamniku. Tudi tam imeli so do letos zasilno šolo. Letos prišla je učiteljica, šolo so ji pustili še v mežnariji, a stanovanje, katero je v isti hiši, ji niso hoteli dati, dočim je že **veliko let prazno in še bo prazno ostalo**. Učiteljica morala si je iskati drugod **stanovanje, katero bodo morali farani plačati**.

Poglejte Češenjčani in se prepričajte, jeli je ta opomin za vas pomisleka vreden ali ne? Združite se, ter vsi odločno prepovejte mežnarijo na **vaše stroške** dozidavati. Kot **zasilna šola** je ta dovolj velika; ko bodete pa šolo morali zidati, bodete itak siljeni na občinske stroške novo šolo graditi. Boljše je, da **takoј novo šolo zidate, mežnarijo pa na miru pustite**. Tudi samovlastnega župnika pri miru pustite, on pa naj da vam mir. Saj vendar mora biti zadovoljen, ko ima **ново cerkev, nov fa-**

rovž, povrhu za nameček pa še vilo i to v teh par letih.

Ne mislite, dragi kmetje, da če vsega župniku ne privolite, kar si poželi, da bodete potem pogubljeni; tega Bog od vas ne zahteva. Kdor pa župniku vse verjame, ta v župnika veruje, ne pa v boga — in kdor samo v župnika veruje, je malikovalec. Ker pa nas sveto pismo uči, da malikovalci ne bodo posedli nebeškega kraljestva, zato si morate sami kmetje razsoditi, **kaj bodete in česa pa ne bodete** župniku verjeli — da ne postanete malikovalci. — Kmet, ki s svojo glavo misli.

Razgled po svetu

* **Nesreča krotilca zveri**. V nekem cirkusu v Nürnbergu je nastopal znani krotilec Petricksen s svojimi dresiranimi tigri. Pred par dnevi pa se je zgodila nesreča, da so zveri planile na krotilca in ga nevarno ranile. O dogodku se poroča naslednje: Tigrica Lily je bila že nekaj dni sem jako nemirna in se ni hotela pokoravati krotilčevim ukazom. Ko jo je hotel spraviti pri predstavi v veliko kletko, se ni hotela nikakor podati na svoje mesto. Krotilec je začel tepsti nepokorno zver, nakar ga je hotela napasti, a on jo je s svojim bičem ukrotil, da je zlezla pod klop, kjer se je začela trgati z dvema tigroma. Petricksen je hotel prepoditi nemirne živali in je šel proti njim, v tem trenutku je nastal med poslušalci nemir, krotilec se je obrnil, a tedaj planeta hipno dva tigra na njega; tigrica Alice ga je zagrabila od spodaj za levo ramo, tiger Grace pa se mu je vspel na hrbet. Krotilec ni izgubil zavesti, skušal se je iznebiti zveri s svojim bičem, oddal je par strelcov, slednjič se je posrečilo odtrgati zveri in sicer na ta način, da so izpustili iz pripravljenih hidrantov velike curke na besne zveri. Vendar sta tigra prizadejala krotilcu veliko ran, na levi rami in na hrbitišču ima pregriznjene vse mišice, vsa leva roka je zgrizena in spraskana. Na hrbitu ima 8 centimetrov dolgo in dva centimetra globoko rano; z udacem šape mu je zver odtrgala levo lice, pa tudi po glavi, prsih in rokah je ves zgrizen in spraskan. Prepeljali so ga v bolnico, vendar je težko upati, da bi okreval, ker se je na večjih ranah pojavil prisad.

* **Umor otroka v župnišču**. Med prebivalstvom v kolicci Dietfurta (Oberpfalz) so se pred par meseci razširjevale čudne govorice o dogodkih v katoliškem župnišču v Staadorfu. Župnikova kuharica je skrivoma porodila. Župnik je otrokov oče. Oba sta baje otroka umorila ter ga skrila. Govorice so postajele od dne do dne glasnejše. In končno so morale oblasti uvesti preiskavo. Pri hišni preiskavi župnišča so našli truplo novorojenčka v stranišču. Otrokovo mater so aretirali. Župnika so začasno pustili na prostih nogah, vendar ga je pa cerkvena oblast odstavila. Župnik je šel nato v samostan. In pred kratkim se

Razširjajte od hiše do hiše „Slovenski Dom“.

je morala otrokova mati pred porotnim sodiščem v Ambergu zagovarjati radi detomora. V razpravi so sledeče dognali: Duhovnik Eff je prišel spomladi leta 1905. v Pilsah kot ekspozit. Kmalu potem se je ljudem čudno zdelo, da ekspozit tako pogostoma občuje z gostilničarjevo hčerjo. Videli so ju tudi, da sta ponoči prihajala iz župnišča. Ljudem se je pa tudi sumljivo zdelo, da se je Stepper začela tako rediti. Bajje je bila bolna. Kmalu nato je izginila za par mesecev. Ko se je zopet vrnila, je izgledala zelo slabo. Vsled govoric sta tožila dve osebi zaradi razžaljenja casti. Dobil sta tudi zahtevane častne izjave. Pred porotnim sodiščem sta priznala, da sta od leta 1906. intimno občevala. Ko je Eff pozneje postal župnik v Staadorfu, je prišla Stepper k njemu kot »sorodnica« za gospodinjo. Spomladi leta 1911. je zapazila, da je postala mati. Skušala je na vse načine splaviti. Navzlic temu je pa koncem leta 1911. porodila dečka. Bajje je nepričakovano porodila na stranišču. Temu pa nasprotuje dejstvo, da je bilo truplo zavito v kuhinjsko obrisačo. Župnik, ki je bil osumljen sokrivde, ni bil zaprisežen in je trdil, da ni ničesar vedel o nosečnosti svoje kuharice, čeprav je priznal, da je še 14 dni pred porodom intimno občeval s kuharico in da so mu ljudje obesili na hišna vrata »cucelj«. Porotniki so zanikali vprašanje o detomoru ter potrdili samo vprašanje o splavljenju, nakar je bila obtoženka obsojena na pet mesecev ječe. Pravi krivec — župnik — je ostal pa nekaznovan in bo še naprej deloval v večjo čast katoliške cerkve.

Listnica uredništva.

Pittsburg Kaus: Naročilo izročili upravništvu.

Zgor. Štajersko, Ivan M.: Istotako.

Tržaški dopisnik: Prosimo za omejen seznam gostiln in kavarn.

Gorica: Hvala, ob priliki porabimo.

Dopisnikom: Radi pomanjkanja prostora smo morali zadnjic in tudi danes več stvari odložiti. Pride vse na vrsto.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Prekrasno posteljno perje je to, pravi vsaka gospodinja, ko prejme pošiljatev predobro znane razpošiljalnice perja **S. Benisch v Dešenicah, Šumava**. Ako izbornega blaga te firme še ne poznate, zahtevajte takoj vzorec in cenovnik, ki se Vam pošlje brezplačno. Tudi vi boste presenečeni.

Obrtniški koledar

za leto 1913, izdal Josip Hauptman, oficial trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Koledar ima za obrtnike mnogo poučne vsebine, med drugim tudi knjigovodstvo za obrtnike. Cena 60 vin. po pošti 70 vin. Dobiva se po vseh knjigarlah in pri izdajatelju. 70

Acetilenov aparat

za šestnajst luči popolnoma nov 72

se zelo poceni prodaja.

Naslov pri upravništvu »Slovenskega Doma«.

Ker je z letošnjim 18. snopičem dovršeno celo delo, opozarjam, da sem tudi za II. del novi zakon, priredil

izvirne krasne platnice

za 73

Zgodbe svetega Pisma

bogato pozlačene v ruj, pol šegr. usnju in s krasno podobo na sprednji strani. Cena platnice je K 2-60, s pošto 20 vinarjev več. Z vezavo vred z rdečo ali zeleno obrezo K 4-40, z zlato K 6-—

Za cenj. naročila se priporoča
FRAN BRESKVAR, knjigovez,
Ljubljana, Francovo nabrežje, poleg Frančiškanskega mostu.

Ceno češko posteljno perje

1 kg sivega očiščenega 2 K, boljše K 2-40, napol-belo K 3-60, belo K 4-80, prima mehko K 6-—, vele-prima K 7-20. Najboljše vrste K 8-40, snežno belo perje K 9-70.

Izdelane postelje iz neprodirnega rdečega modrega, belega ali rumenega postelnega nankinga izvrstno napolnjeno! Pernica ali blazina, 180 cm dolga, 116 cm široka K 10-—, K 12-—, K 15-— in K 18-—, 2 m dolga, 140 cm široka K 13-—, K 15-—, K 18-—, K 21-—, Zglavniki 80 cm dolgi, 58 široki K 3-—, K 3-50 in K 4-—, 90 cm dolgi, 70 cm široki K 4-50, K 5-50 in K 6-—. Nepovoljno se zamenja ali denar nazaj. — Natančni ilustrirani cenik gratis in franko. 54
Benedikt Sachsel, Lobes št. 957, pri Plznu na Češkem.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 16. novembra 1912.

Trst: 25 44, 73 40, 30

Linc: 16, 87, 44, 70, 59.

Dvignjene v sredo, dne 20. novembra 1912.

Praga: 27 75 63 31, 5.

Pitana perutnina! Meso!

Košarica s 5 kg z vsebino: debela gos ali 3-4 race, kapune ali kure za juho, nežno, tolsto, sveže klano in skubljeno ali sveže volovsko in telečje meso, vse franko po povzetju na vse strani K 6-70. Sveže presno maslo iz kravjega mleka, zaboječek s 5 kg franko K 10-50. 69

.. M. I. Schwarz, Buczacz. ..

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje:
1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K, boljšega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, pulastega 5 K 10 h; 1 kg velefinega, snežnobelega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K; najlincejši prsni puh 12 K — s dor vzame 5 kg dobi franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako stnovitnim puhastim postelnim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 2 K; 14, 16 K; zglavniki 8 K, 3 K 50 h, 4 K. — Pernice 2-0 cm dolge, 140 cm široke K 13-—, K 14-70, K 17-80 in K 21-—; zglavniki 90 cm dolgi, 7 cm široki K 4-50, 5-20 in K 5-70; podpernica iz močnatga rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12-80, K 14-80. Rapolšanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar. 62

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.
Bogato ilustriran cenik zastoj in franko.

Kri! in dober zajutrk dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. Polovico stroškov prihranite

Moč! v gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete **SLADIN**,

Zdravje! to je dr. pl. Trnkóczyja **SLADNI ČAJ.**

En zavej velja 60 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavejev po .. povzetju pod naslovom v glavni zalogi. ..

Lekarna pl. Trnkóczy

.. v Ljubljani zraven rotovža. ..

10 zapovedi

za kmetovalca in 10 zapovedi za zdravje, vsake posebej na papirju tiskane, dobi vsak človek zastoj, tudi po pošti, ako po nje piše v lekarno Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani.

Lastna lovarna
ur v Svici
1887

Zahtevajte "JUBILEJNICENIK" zastoj

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.